Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0224

Poliitvangide halvenev olukord Valgevenes, eelkõige Aljaksandra Pulinovitši juhtum

Euroopa Parlamendi 18. juuni 2026. aasta resolutsioon poliitvangide halveneva olukorra kohta Valgevenes, eelkõige Aljaksandra Pulinovitši juhtumi kohta (2026/2766(RSP))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Valgevene kohta,

– võttes arvesse kodukorra artikli 150 lõiget 5 ja artikli 136 lõiget 4,

A. arvestades, et 2024. aasta jaanuaris peeti 16-aastane Aljaksandra Pulinovitš kinni seoses rühmituse Mustad Ööbikud juhtumiga, mis puudutas Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja vastast grafitit, ta paigutati kartserisse ning talle keelduti võimaldamast õiguskaitset ja vanemate tuge; arvestades, et Aljaksandra Pulinovitš mõisteti kinnises menetluses enam kui kümneks aastaks vangi ja kanti seejärel n-ö terroristide loetellu;

B. arvestades, et Aljaksandra Pulinovitši juhtum näitab, et Valgevene ametivõimud kasutavad terrorismivastaseid õigusakte noorte kriminaliseerimiseks poliitilistel põhjustel;

C. arvestades, et Lukašenka režiim represseerib süstemaatiliselt poliitilisi oponente, inimõiguste kaitsjaid, ajakirjanikke, ametiühingutegelasi, üliõpilasi, rahvusvähemusi ja oma põhivabadusi kasutavaid kodanikke; arvestades, et jätkuvalt peetakse ebainimlikes tingimustes meelevaldselt kinni 853 poliitvangi;

D. arvestades, et Dzianis Ivašõn, Pavel Belavus, Ihar Alinevitš, Volha Mayorava, Alena Lazartšõk, Aliaksandr Frantskevitš, Viktar Snehur, Eduard Babarõka, Mikalai Autukhovitš, Uladzimir Hundar, Irõna Melkher, Rezanovitši ja Karsakou perekonna liikmed, Stsiapan Latõpau, Viachaslau Areška ja paljud teised on näited tervise tõsisest halvenemisest ning ebainimlike kinnipidamistingimuste, pikaajalise isolatsiooni ja piisava arstiabi andmisest keeldumise laastavatest tagajärgedest;

E. arvestades, et Valgevene kriminaalkoodeksi artiklit 411 on süstemaatiliselt kasutatud poliitvangide vastu, et fabritseeritud distsiplinaarrikkumiste alusel meelevaldselt pikendada nende vangistust, luues tähtajatu kinnipidamise ja sunnimehhanismi; arvestades, et alates 2020. aastast on selle sätte põhjal süüdi mõistetud rohkem kui 80 poliitvangi, mõned neist korduvalt; arvestades, et artiklit 411 kasutatakse selleks, et kinnipeetuid šantažeerida, sundida neid taotlema režiimilt armuandmist, osalema propagandategevuses või tegema ametivõimudega koostööd, ning sellest on saanud psühholoogilise piinamise ja poliitiliste repressioonide vahend;

1. nõuab Aljaksandra Pulinovitši ja kõigi teiste poliitvangide viivitamatut ja tingimusteta vabastamist, nende täielikku rehabiliteerimist ja nende õiguste täielikku taastamist; kinnitab veel kord, et on kõigi poliitvangide ja nende perekondadega vankumatult solidaarne;

2. nõuab tungivalt, et ametivõimud lõpetaksid poliitvangide igasuguse väärkohtlemise, suhtlemisvõimaluseta kinnipidamise, arstiabi ning advokaatidele ja pereliikmetele juurdepääsu võimaldamisest keeldumise ja sunniviisilise töö ning uuriksid kinnipeetute surmajuhtumeid ja väidetavaid piinamisjuhtumeid;

3. mõistab teravalt hukka valgevenelastele poliitiliselt motiveeritud süüdistuste esitamise ja eelkõige alaealiste, näiteks Aljaksandra Pulinovitši vangistamise; mõistab hukka terrorismivastaste ja äärmuslusvastaste õigusaktide väärkasutamise, mille eesmärk on kriminaliseerida sõjavastane eneseväljendus, noorte teisitimõtlemine ja solidaarsus Ukrainaga ning suruda maha rahumeelne teisitimõtlemine, sealhulgas noorte vastu tõsiste süüdistuste esitamisega, et neid hirmutada; nõuab terroristide ja äärmuslaste loetelude kaotamist; nõuab tungivalt, et Valgevene ametivõimud järgiksid ÜRO lapse õiguste konventsiooni;

4. mõistab hukka Valgevene kriminaalkoodeksi artikli 411 süstemaatilise väärkasutamise poliitilise tagakiusamise ja karistuse meelevaldse pikendamise vahendina; nõuab selle viivitamatut kehtetuks tunnistamist; nõuab kõigi selle sätte põhjal süüdi mõistetud isikute vabastamist ja täielikku õiguslikku rehabilitatsiooni; väljendab sügavat muret ligikaudu 50 poliitvangi pärast, kes on artikli 411 alusel endiselt vangistatud ning kelle elu ja tervis on pikaajalise kinnipidamise, üksikvangistuse ning muu ebainimliku ja alandava kohtlemise tagajärjel tõsises ohus;

5. tunnustab USA jõupingutusi poliitvangide vabastamise tagamiseks; rõhutab siiski, et vangide vabastamine on ajendatud režiimi murest majanduse toimetuleku pärast ning sellega ei kaasne poliitilisi muutusi ega reforme, mis õigustaksid suhete normaliseerimist; rõhutab, et kõigi poliitvangide vabastamine ja repressioonide lõpetamine jääb poliitilise dialoogi ja majanduskoostöö

eeltingimuseks; nõuab, et lõpetataks vabastatud poliitvangide sunniviisiline väljasaatmine ja nende sugulaste represseerimine;

6. nõuab tungivalt, et EL, selle liikmesriigid ja rahvusvahelised partnerid suurendaksid kõigi poliitvangide vabastamise tagamiseks tehtavaid jõupingutusi, sealhulgas kutsuksid välja režiimi saadikuid, et teha kindlaks vangide seisund ja asukoht, jälgiksid poliitvangide juhtumeid ja annaksid humanitaarviisasid, ühtlasi pakuksid rehabilitatsiooni ning praktilist ja rahalist toetust;

7. kutsub nõukogu üles laiendama ja tugevdama sihipäraseid sanktsioone kõigi isikute ja üksuste suhtes, kes vastutavad poliitiliselt motiveeritud süüdistuste esitamise, repressioonide ja piinamise eest, ning tagama rangelt nende sanktsioonide täitmise;

8. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid Lukašenka režiimi toime pandud kuritegude dokumenteerimist, sealhulgas ÜRO tasandil, ning suurendaksid vastutusele võtmist rahvusvaheliste mehhanismide, sealhulgas Leedu poolt Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule tehtud esildise ning eksterritoriaalsel ja üldisel jurisdiktsioonil põhinevate uurimiste ja riiklike menetluste kaudu;

9. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ja Valgevene *de facto* ametivõimudele.